

Robert C. Castel: A Russiagate botrány öröksége

2026 március 16. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A beavatkozásnarratíva destruktívabb a demokráciára nézve, mint a beavatkozás maga.

Ha valaki figyelemmel kíséri az országos választásokat a világ nyugati felén, akkor kizárt, hogy elkerülte volna a

figyelmét az, ami nélkül lehetetlen standard választásokat lebonyolítani a „szabad világban”. Ez pedig a választásokba való orosz beavatkozás motívuma.

2016-ban kiber- és információs hadviselési m?veletekr?l hallottunk, és ami ezután következett, az valósággal túszul ejtette az USA belpolitikáját a következ? tíz éven át. Ugyanabban az évben a brexitr?l szóló népszavazásba avatkozott volna bele az orosz dezinformáció. Ja, és volt egy állítólagos puccskísérlet Montenegróban is, ami mögött a GRU aknamunkáját vélték felismerni. 2017-ben Franciaországon volt a sor, és Macron úr kampánya volt az orosz hackerek áldozata.

Ugyanebben az évben, a határ másik oldalán a Bundestag választási hajrájában figyelmeztettek lehetséges orosz kiberakciókra az illetékesek. 2018-ban Svédország következett, és itt sem lehetett az urnákhoz járulni anélkül, hogy egy fenyeget? külsej? orosz ügynök ne kísérje árgus tekintetével a szavazópolgár réveteg mozdulatait. 2019-ben Kanadán és az európai parlamenti választásokon volt a sor, és a demokrácia ünnepe tiszteletére a média itt is orosz népviseletbe öltözött. A trend a 2024-es romániai választásokban csúcsosodott ki, amikor hírszerzési jelentésekre hivatkozva a román alkotmánybíróság repetára küldte a román szavazópolgárokat, hogy gondolják át még egyszer azt a dolgot.

A választásokba való vélt és valós beavatkozás nem egy új toposz. 2004-ben az ukrán és 2007-ben az észt választások során is felmerült az orosz ráhatás lehet?sége. A hidegháború alatt pedig a még a Szovjetunió színeiben játszó Oroszország egyáltalán nem volt túlságosan szemérmes ezekkel a dolgokkal kapcsolatban. Ennyi elég is lenne történelmi kitekintésnek, és ahhoz is elég, hogy kimondhassuk, valós fenyegetésr?l volt/van szó, ami az illet? országok szuverenitását fenyegette.

Ugyanakkor ennek az éremnek van még jó néhány oldala, és én ezekr?l szeretnék ma beszélni. Az egyik oldal a praktika univerzalitása, mind térben, mind id?ben.

Amióta a demokráciát mint szabadalmat bejegyezték, mindig voltak küls? aktorok, akik megpróbálták befolyásolni ezeknek a választásoknak a kimenetelét legitim és kevésbé legitim eszközökkel. Mikor érdekelt felekr?l beszélünk, akkor nem kell feltétlenül állami aktorokra és hivatásos hírszerz?kre gondolnunk.

Cégek, lobbik, egyházak, nemzetközi szervezetek, NGO-k, gerilla- és terrorszervezetek egymás sarkát taposták a nagy tülekedésben, hogy a maguk érdekei szerint befolyásolják ezeknek a választásoknak a kimenetelét. Ugyanakkor az mégis kicsit furcsa, hogy az orosz beavatkozáson kívül igen kevés szó esik az összes többir?l. Pedig nemzetbiztonsági szempontból majdnem mindegy, hogy a választó szuverén akaratán egy gonosz szuperhatalom vagy pedig egy, a pokol felé vezet? utat jó szándékkal kikövez? NGO tesz er?szakot.

Egy másik aspektus, amin érdemes elgondolkodni, az a beavatkozás modus operandi-ja. Mi alapján döntjük el, hogy miként priorizáljuk a küzdelmet ezek ellen a beavatkozások ellen? A végrehajtás módja-e a legfontosabb mérce, vagy pedig az okozott kár nagysága? És egyáltalán, hol húzódik a határvonal a törvényt nem szeg?, illetve a törvénybe ütköz? beavatkozáskísérlet között? Pusztán azért, mert egy beavatkozáskísérletre nem lehet ráhúzni a Btk. egy bizonyos paragrafusát, még nem jelenti azt, hogy a beavatkozás következménye nem destruktívabb, mint egy olyan esetében, ami b?ncselekmény útján valósult meg.

Milyen eszközei vannak egy demokráciának megvédenie a választás tisztaságát az ilyen „fehér galléros” beavatkozások ellen?

Ezeket a dilemmákat talán a legjobb szakemberekre és a politikai gazdákra bízni, ugyanakkor van ennek a jelenségnek egy másik aspektusa, ami bizony mindannyiunkra tartozik.

Szilárd meggy?z?désem, hogy

a választásokat kísér? és a magától értet?d?nek tekintett beavatkozásnarratíva destruktívabb a demokrácia egészségére nézve, mint a beavatkozás maga.

Hogy miért? Mindjárt elmagyarázom.

El?ször is ott van az elszámoltathatóság kérdése. Ha a választással kapcsolatos csalódásokat szét lehet

magyarázni a küls? aktorok aknamunkájával, akkor a politikai játékosoknak sohasem kell felel?sséget vállalniuk egy csapnivaló jelölt, egy rossz politika vagy pedig a szavazói elégedetlenség miatt. A mindig rendelkezésre álló küls? b?nbak ápol és eltakar.

A második probléma a delegitimációs spirál kialakulása. Nagyon hamar a választások kimenetele csak kétféle lehet. Amit megnyertem, az természetesen legitim, amit pedig elveszítettem, az természetesen illegitim, mivel hát ott volt az a bizonyos küls? beavatkozás. Azok a politikusok, akik ezt a sportot ?zik, pont azt az ágat f?részelik, amin maguk is rajta ülnek.

A delegitimációs spirál elbizonytalanítja a választókat, szkeptikussá és cinikussá teszi ?ket, és azok malmára hajtja a vizet, akik depolitizálni akarják a politikát, és a nép választott képvisel?je helyett egy „er?s embert” vagy pedig egy nem választott arctalan bürokráciát akarnak királlyá koronázni a Duna jegén.

A harmadik probléma, hogy a beavatkozással kapcsolatos vádakból igen könny? politikai-jogi fegyvert kovácsolni, ami hosszú évekkel a választások után is villogtatni fogja kett?s élét. A politikai vita és meggy?zés helyét, szerepét a lawfare, a jogi hadviselés veszi át.

Ez a folyamat pedig

a kusza, kócos, de valóban demokratikus folyamatok depolitizálódásához vezet, és a politikai hatalmat átjátssza egy nem választott jurisztokrácia kezébe. Ami különösen veszélyes, az a jurisztokrácia, a szakszolgálatok/rendvédelmi szervek és a média korántsem szent háromsága.

A beavatkozásnarratíva megteremti az ürügyet a szakszolgálatoknak/rendvédelmi szerveknek a beavatkozásra a demokratikus folyamatokba, a jurisztokrácia pedig a bírói pulpitussal helyettesíti be a szavazóurnát. Ha mindehhez a „demokrácia ?rkutyája” szerepét betölteni képtelen média készségesen falaz, akkor már meg is van a tökéletes vértelen puccs receptje.

A negyedik probléma a beavatkozással kapcsolatos vádaskodás elviselhetetlen könny?sége. Mire céloz egy bizonyos politikus, amikor küls? beavatkozásról beszél? Kiberakcióra, kiszivárogtatásra, propagandára, a közösségi média manipulációjára stb? Ha konkrét bizonyítékai vannak, akkor miért nem teríti le ?ket a gyékényre a nyilvánosság el?tt? Miért nem fordult az illetékes hatóságokhoz, és ha megtette, milyen választ kapott? Ezeket a kérdéseket a kattintásvadász és ellustult médiának kellene feltennie, az ? érdekl?désük azonban ritkán terjed ki a címen és a bevezet?n túlra.

De ne legyünk igazságtalanok a média dologházainak tintakulijaival szemben. Ha van valaki, akit felel?sség terhel ezen a téren, azok mi vagyunk.

Mikor fordult el? utoljára, hogy politikai árat fizettettünk egy politikussal azért, mert visszaélt a külhoni beavatkozás politikai tömegpusztító fegyverével, és minden alapot nélkülözve dobálta a vádjait?

A legdermeszt?bb példája ezeknek a patológiáknak az amerikai Russiagate botrány volt. A választások kimenetelét nem sikerült ugyan befolyásolni, de a világ leger?sebb demokráciájának a m?ködését igen. Ezzel pedig meg is született a jöv?beli beavatkozások leghatékonyabb forgatókönyve.

A Russiagate botrány tanulságain okulva a küls? ellenfél ezután nem egy bizonyos jelöltet vesz célba, miközben egy másikat támogat, hanem a demokratikus folyamatot magát. A cél nem X megválasztatása lesz Y rovására, hanem a bels? politikai berendezkedés egészének, és vele együtt az egész társadalomnak a destabilizálása.

Az így kialakult zavarosban aztán már kényelmesen lehet halászni, függetlenül attól, hogy ki nyerte meg a választásokat. Ez a veszít–veszít dinamika az, amit mindennél fontosabb felismerni és megérteni, hogy ha létezik valódi és bizonyítható beavatkozás, az hogyan is m?ködik valójában.

Robert C. Castel

A szerz? az Alapjogokért Központ biztonságpolitikai szakért?je, lapunk f?munkatársa

www.magyarnemzet.hu

Ajánló